

Yttrande över promemorian Viktigt meddelande till allmänheten - en översyn av VMA-systemet, dnr 00137/2022

Beskrivning av ärendet

Justitiedepartementet har gett Helsingborgs stad möjlighet att lämna synpunkter gällande promemorian om viktigt meddelande till allmänheten – en översyn av VMA-systemet.

Synpunkter från kommunstyrelsen

8.5 I vilka situationer ska lagstiftningen kunna tillämpas?

Utifrån ett kommunalt perspektiv är det viktigt att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tar fram kunskapsstöd som förtydligar när VMA bör sändas och vilka kanaler som bör nyttjas. Stödet kan förslagsvis utgöras av beslutsmatriser som kan användas vid beslut om aktivering.

Helsingborgs stad föreslår att ansvarig myndighet tar fram beslutsstöd för när lag-stiftningen ska tillämpas.

8.10 VMA om att faran är över

Utredningen föreslår att sändning av ett viktigt meddelande till allmänheten om att faran är över kan begäras när den händelse som gett upphov till ett tidigare meddelande är över och fara inte längre föreligger.

Helsingborgs stad föreslår att denna formulering ändras från kan till bör med syftet att skapa en ökad tydlighet i förväntningar kring kriskommunikationen gentemot invånare.

9.6 Vilka aktörer ska vara behöriga att begära sändning av VMA?

Utredningens föreslår att endast myndigheter bör vara behöriga att begära sändning av viktiga meddelanden till allmänheten enligt den föreslagna lagstiftningen. Det inne-bär att enskilda aktörer inte längre bör ha sådan behörighet

Att endast tillåta myndigheter att begära sändning av VMA kan bidra till risk för fördröjning av ett VMA. Särskilt i de fall det sker en olycka i en Sevesoklassad industrianläggning eller motsvarande som på mycket kort tid kan medföra stora konsekvenser för den direkta omgivningen. Det är mot denna bakgrund som Sevesoanläggningen Kemira i Helsingborg har behörighet att begära VMA enligt lokalt avtal.

Helsingborgs stad föreslår att enskilda aktörer fortsättningsvis ska vara behöriga att begära VMA.

9.7 Behöriga myndigheter

Utredningen föreslår att sändning av viktiga meddelanden till allmänheten som omfattas av den föreslagna lagen kan begäras av regeringen eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Vad som ingår i begreppet kommun behöver tydligt definieras. Sedan införandet av VMA-systemet i Sverige har den kommunala organisationen genomgått stora förändringar i form av bolagisering, förbund m.m. Omfattas till exempel ett kommunalt VA-bolag av utredningens förslag om behörig myndighet?

Utredningens förslag kan även tolkas som att SOS-alarm, ett delägt bolag mellan stat och kommun, inte utgör behörig myndighet.

Helsingborg stad föreslår att lag och förordning som är tänkt att reglera VMA beaktar möjligheten att kommuner tillåts delegera behörighet till enskilda aktörer inom kommunens geografiska område, enligt tydliga kriterier och riktlinjer. Se även 9.6.

9.7.1 Vilka myndigheter ska vara behöriga att begära sändning av VMA?

Utredningen föreslår att följande myndigheter ska vara behöriga att begära att ett viktigt meddelande till allmänheten ska sändas: kommuner; regioner; beredskapsmyndigheter enligt beredskapsförordningen; Försvarmakten; och Regeringskansliet. Dessa myndigheter ska också vara behöriga att begära sändning av ett viktigt meddelande till allmänheten om att faran är över.

Se avsnitt 9.6, 9.7.

Övrigt

Förvaltning och utveckling av VMA-systemet

Utomhusvarningssystemet och ljudsändarnas placering har hittills varit en statlig angelägenhet. De ägs av staten genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och ansvarsfrågan har endast till en viss del överförts till kommunerna.

Kommuner får idag ingen ersättning för att till exempel utreda behov av utbyggnad eller återaktivering av VMA-anläggningar, eller att ansöka om detta hos MSB. I utredningen föreslås att MSB ska samordna och utveckla systemet för varning och information till allmänheten. Myndigheten ska även förvalta och utveckla systemet för utomhusvarning. Om detta innebär en uppgift för kommunerna behöver kommunerna få ersättning för detta.

Helsingborgs stad föreslår att kommunernas roll i förvaltning och utveckling av VMA-systemet klargörs samtidigt som medel tillförs för de uppgifter som ankommer på kommunen.

Utbyggnad, aktivering av utomhusvarning

Det är särskilt värt att notera att idag kan inte samtliga invånare inom kommungränserna höra utomhusvarningen. Placeringen av ljudsändarna grundar sig ursprungligen i vilka områden som har setts som krigsmål. Om det finns en ambition att utöka antalet ljudanläggningar så att fler kan nås av utomhusvarningen bör det finnas tydliga kriterier för detta.

Helsingborgs stad föreslår att ansvarig myndighet tar fram tydliga kriterier för placering av ljudsändare.

Helsingborg den 25 maj 2022

Peter Danielsson
Ordförande